

SỰ NGHIỆP PHÁT TRIỂN ĐẤT NƯỚC, HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ VỚI YÊU CẦU CHUNG VỀ TIÊU CHUẨN CÁN BỘ, CÔNG CHỨC

TS. Trần Anh Tuấn, Viện trưởng

Viện Khoa học Tổ chức Nhà nước

Đất nước ta đang bước vào thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế. Nhiệm vụ chính trị mới rất nặng nề, khó khăn và phức tạp, đòi hỏi chúng ta phải xây dựng được một đội ngũ cán bộ, công chức ngang tầm, góp phần thực hiện hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Để thực hiện được điều này, phải căn cứ vào nhiệm vụ chính trị và yêu cầu của mỗi giai đoạn cách mạng để cụ thể hóa và xây dựng tiêu chuẩn cán bộ, công chức.

1. Đặc điểm cơ bản của thời đại với vấn đề tiêu chuẩn hóa cán bộ, công chức

a/ Cuộc cách mạng khoa học, công nghệ phát triển ngày càng cao, làm tăng nhanh lực lượng sản xuất, đồng thời thúc đẩy quá trình toàn cầu hóa kinh tế và dẫn đến sự ra đời của kinh tế tri thức. Đặc trưng nổi bật nhất của cuộc cách mạng khoa học và công nghệ hiện đại so với cuộc cách mạng công nghiệp trước đây là đã đưa các yếu tố thông tin, tri thức trở thành nhân tố quan trọng nhất đóng góp vào sự tăng trưởng kinh tế và phát triển xã hội của các quốc gia, đẩy các yếu tố cạnh tranh truyền thống như tài nguyên, vốn và công nghệ với quy mô sản xuất không lồ xuống hàng thứ yếu. Trong điều kiện ngày nay, sự vận hành của các quan hệ kinh tế trở nên linh động, các quy trình từ khoa học - kỹ thuật- công nghệ đến sản xuất và tiêu dùng được rút ngắn. Tốc độ thay đổi các quy trình công nghệ sản xuất diễn ra nhanh chóng, làm tăng khả năng chuyển hóa vốn tri thức của các quốc gia với nhau thông qua hệ thống thông tin tri thức. Bất kỳ một nước đang phát triển nào, nếu biết coi trọng yếu tố "tri thức" và "thông tin", kết hợp phát triển tuần tự với nhảy vọt, tập trung phát triển ngành công nghệ cao thì đều có thể rút ngắn được thời gian của quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Từ nửa sau thế kỷ XX nhiều biến đổi sâu sắc trong các lĩnh vực khoa học, công nghệ, kinh tế xã hội với cuộc cách mạng khoa học công nghệ hiện đại, thời đại trí tuệ đang mở ra với sự phát triển của kinh tế thông tin, kinh tế tri thức. Đặc trưng cơ bản nhất của kinh tế thông tin, kinh tế tri thức là vai trò ngày càng tăng của "nguồn lực con người", đó là những người có trí tuệ, có kỹ năng, được đào tạo cơ bản. Mặc dù đầu tư vật chất và tài chính có ý nghĩa cốt tử đối với thành công của nền kinh tế song trong kinh tế thông tin, kinh tế tri thức, tầm quan trọng của "tài sản vật chất" đã giảm xuống khi yếu tố then chốt như máy tính ngày càng trở nên rẻ, thay vào đó là số lượng và chất lượng của "nguồn lực con người" ngày càng trở lên quan trọng, hàm lượng trí tuệ trong sản phẩm lao động ngày càng cao, giá trị của tri thức được khẳng định. Thực chất của cuộc cách mạng công nghiệp là quá trình máy móc thay thế sức mạnh cơ bắp. Trong xã hội thông tin, máy móc bổ sung và trợ giúp thêm cho sức mạnh trí tuệ con người. Trên một ý nghĩa nào đó, có thể coi thông tin, tri thức là nguyên liệu cơ bản (bao gồm cả tri thức đã được tích lũy và những tri thức mới do trí óc con người sáng tạo ra), có ý nghĩa quyết định sự phát triển xã hội hiện đại.

Đặc điểm này yêu cầu và đòi hỏi phải nghiên cứu xây dựng tiêu chuẩn cán bộ, công chức sao cho có đầy đủ các kiến thức ở dạng tổng quát để có thể bắt nhịp được cùng với tốc độ phát triển nhanh chóng của lực lượng sản xuất, có như thế mới đủ tầm làm nhiệm vụ tham mưu, hoạch định các chính sách cho Đảng và Nhà nước. Cán bộ, công chức phải sử dụng thành thạo tất cả các phương tiện làm việc hiện đại, tiếp cận kịp thời với tốc độ tự duy linh hoạt của nền kinh tế thị trường.

b/ *Bầu không khí chính trị thế giới diễn ra hết sức phức tạp, đầy mâu thuẫn và nghịch lý, cuộc đấu tranh giai cấp và dân tộc diễn ra gay gắt dưới nhiều nội dung và hình thức mới.* Loài người đang trong thời kỳ quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội. Các mâu thuẫn cơ bản trên thế giới đang tồn tại và phát triển, có mặt sâu sắc hơn, nội dung và hình thức biểu hiện có nhiều nét mới. Đấu tranh dân tộc và đấu tranh giai cấp tiếp tục diễn ra dưới nhiều hình thức. Xung đột vũ trang, chiến tranh cục bộ, xung đột về sắc tộc, dân tộc và tôn giáo, chạy đua vũ trang, hoạt động can thiệp, lật đổ, khủng bố vẫn xảy ra ở nhiều nơi. Khu vực châu Á- Thái bình dương đang phát triển năng động và tiếp tục phát triển với tốc độ cao nhưng đồng thời cũng tiềm ẩn một số nhân tố có thể gây mất ổn định và thực tế đã mất ổn định trên lĩnh vực tài chính, ảnh hưởng đến sự ổn định chính trị ở những mức độ khác nhau như Ấn Độ, Thái Lan, Hàn Quốc...

Thực tiễn của các cuộc đấu tranh đã diễn ra trong lịch sử phát triển xã hội cho thấy: chủ nghĩa tư bản đã mất đi vị trí độc tôn trên thế giới khi mà hệ thống xã hội chủ nghĩa được xác lập, hệ thống thuộc địa của chủ nghĩa thực dân cũ và mới tan rã. Vào những năm 60 và 70 của thế kỷ XX, phong trào XHCN có uy tín và vị trí rất to lớn, thâm sâu vào đời sống chính trị, tư tưởng, tình cảm của nhiều người, nhiều quốc gia. Nhiều phong trào cách mạng dân chủ tư sản và tiểu tư sản đã tự cho mình là phong trào xã hội chủ nghĩa và đi theo con đường XHCN. Sau khi chế độ XHCN ở Liên Xô và các nước Đông Âu sụp đổ, phong trào cách mạng thế giới lâm vào thoái trào. Nhưng phần đông những người cộng sản cũng như những người dân lao động ở các nước XHCN trước đây vẫn vững tin vào lý luận mác xít, vào lịch sử phát triển của xã hội loài người, vào sự quá độ tất yếu từ CNTB lên CNXH, tin vào sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân hiện đại và sự lãnh đạo của Đảng cộng sản. Chính sự phát triển của lực lượng sản xuất ngày nay của CNTB đã bao hàm trong lòng nó những mâu thuẫn ngày càng sâu sắc. Chủ nghĩa đế quốc là giai đoạn cao của chủ nghĩa tư bản- giai đoạn tột cùng của nó ắt sẽ phải được thay thế. Sự vận động đó sẽ dẫn đến sự tan vỡ của CNTB và hình thành một chế độ xã hội cao hơn, theo quy luật vận động của lịch sử mà Mác và Ăngghen đã chỉ ra, đó là xã hội cộng sản chủ nghĩa.

Mặt khác nền kinh tế thị trường toàn cầu hóa, khu vực hóa, đan xen nhiều mô hình kinh tế, từ những công ty siêu quốc gia khổng lồ, nay đang có xu hướng liên kết lại thành những liên minh kinh tế- tiền tệ châu lục và khu vực đến những công ty, xí nghiệp vừa và nhỏ, độc lập hoặc vệ tinh.... Trong nền kinh tế thị trường hiện đại, người ta đã bắt đầu rút ra được những kết luận quan trọng:

- Tăng trưởng kinh tế phải gắn liền với tiến bộ và công bằng xã hội. Một nền kinh tế mang dấu ấn con người nghĩa là phương thức kinh tế nhân văn, nhân bản được nhắc đến nhiều. Một nền kinh tế mà từ mục tiêu, kế hoạch, cách quản lý đều hướng đến con người.

- Các nền kinh tế của mỗi dân tộc vừa phải mở cửa, hội nhập, liên kết, vừa phải đấu tranh bảo vệ lợi ích của quốc gia, trị giá của đồng tiền và cuộc sống của người dân, vừa phải tìm được nhiều bạn hàng, đối tác, vừa phải có bản lĩnh cạnh tranh một cách lành mạnh, tìm đường đi, tìm sản phẩm có giá trị ăn khách, cải tiến chính sách và quản lý, nâng cao chất lượng và phát triển nguồn lực...

Đặc điểm này đòi hỏi trong tiêu chuẩn của đội ngũ cán bộ, công chức hành chính nhà nước ta vừa phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, vừa phải có trình độ kiến thức, kinh nghiệm, sự nhạy bén và tháo vát, có đủ khả năng và trí tuệ để hợp tác, để đấu tranh, ứng xử và đối phó kịp thời với mọi chuyển biến phức tạp của thời đại.

c/ Quốc tế hóa và toàn cầu hóa kinh tế là một đặc điểm, một xu thế vận động của thế giới đương đại. Sự phát triển của lực lượng sản xuất nhờ thành tựu của cách mạng khoa học và công nghệ, đã và đang làm thay đổi quan hệ giữa các quốc gia (kể cả các nước có xu hướng chính trị khác nhau), tạo ra những tiền đề quan trọng cho việc mở rộng sự phân công, hiệp tác lao động và các vấn đề khác trên toàn thế giới. Mọi quốc gia dù lớn hay nhỏ, dù phát triển ở trình độ cao hay thấp đều chịu sự chi phối của quy luật này. Thế giới đang biến động đầy tính phức tạp: vừa hợp tác vừa đấu tranh, vừa liên kết vừa cạnh tranh; vừa phải có sức mạnh kinh tế và chính trị, vừa phải có đối sách mềm dẻo để "thêm bạn bớt thù". Chúng ta vừa phải đấu tranh chống sự bất công trên thế giới vừa phải tạm thời chấp nhận sự "bất công" để đi lên trong thế chiến lược tổng thể vững chắc hơn; vừa phải hội nhập với kinh tế thế giới, vừa đấu tranh để bảo vệ độc lập chủ quyền và lợi ích quốc gia... Đó là công việc hết sức khó khăn, phức tạp, đòi hỏi phải có một hệ thống chính trị đủ sức để thực thi có hiệu lực, phải có một đội ngũ cán bộ công chức hành chính nhà nước đạt tiêu chuẩn vững vàng về lập trường quan điểm chính trị, có đủ trí tuệ, năng lực, sắc sảo và nhạy bén đáp ứng được thách thức trong quá trình quốc tế hóa và toàn cầu hóa kinh tế.

2. Đặc điểm tình hình trong nước và nhiệm vụ của thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH đất nước, thực hiện cải cách hành chính nhà nước với tiêu chuẩn hóa cán bộ, công chức

Đại hội lần thứ VIII của Đảng đã đề ra nhiệm vụ chính trị trung tâm của cách mạng nước ta hiện nay là: "tiếp tục nắm vững hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Mục tiêu của công nghiệp hóa, hiện đại hóa là xây dựng nước ta thành một nước công nghiệp có cơ sở vật chất - kỹ thuật hiện đại, cơ cấu kinh tế hợp lý, quan hệ sản xuất tiên bộ, phù hợp với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất, đời sống vật chất và tinh thần cao, quốc phòng, an ninh vững chắc, dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh". Để thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị đó, Đảng ta phải được xây dựng ngang tầm với đòi hỏi của thực tiễn; Nhà nước phải được tổ chức và vận hành theo những nguyên tắc do Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt nam của dân, do dân và vì dân; Mặt trận Tổ quốc Việt nam và các tổ chức chính trị xã hội khác của nhân dân phải phát huy tốt hơn nữa vai trò củng cố, tăng cường khối đại đoàn kết dân tộc, quy tụ được tất cả những người Việt nam trong nước cũng như những người đang sinh sống ở nước ngoài, phấn đấu vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh...

Bất cứ cách đặt vấn đề và giải quyết vấn đề nào liên quan tới vấn đề cán bộ ở nước ta hiện nay mà xa rời nhiệm vụ chính trị cơ bản trên đây đều không tránh khỏi sa vào sự trừu tượng, vô nghĩa.

Chủ trương phát triển kinh tế nhiều thành phần, theo cơ chế thị trường định hướng XHCN, đồng thời mở cửa quan hệ rộng rãi với nước ngoài, kể cả các nước có chế độ chính trị khác ta, kể từ khi Đảng đề xướng đã làm cho đối tượng quản lý đã dạng, phức tạp hơn nhiều.

Đất nước ta đang tiếp nhận những vận hội lớn, đồng thời cũng đứng trước những nguy cơ, thách thức lớn. Những thành tựu bước đầu quan trọng của công cuộc đổi mới đã đưa đất nước đến thời cơ phát triển mới. Đất nước đã và đang có những tiền đề cơ bản đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập với kinh tế thế giới. Riêng trong lĩnh vực chính trị, những đổi mới trong tổ chức và phương thức hoạt động của hệ thống chính trị mấy năm qua bước đầu đã tạo đà và đem lại nhiều kinh nghiệm quý để tiếp tục đổi mới mạnh mẽ hệ thống chính trị, trong đó có vấn đề xây dựng đội ngũ cán bộ, công

chức trong thời gian tới. Tuy nhiên đất nước cũng đang đứng trước những nguy cơ tụt hậu về kinh tế, chệch hướng XHCN, "quốc nạn" tham nhũng và chiến lược "diễn biến hoà bình" của kẻ thù. Các nguy cơ đó đặt ra nhiều vấn đề đối với việc đổi mới công tác cán bộ, công chức và thực hiện nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức.

Trong quá trình thực hiện CNH, HĐH, vai trò của đội ngũ cán bộ, công chức là cực kỳ quan trọng. Họ là những người vạch kế sách để thực hiện những mục tiêu nêu trên, đồng thời lại là những người tổ chức, quản lý quá trình thực hiện và gương mẫu thực hiện những mục tiêu đó. Vì vậy việc tiêu chuẩn hóa để nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức càng quan trọng và cần thiết hơn. Có thể khẳng định rằng không thể thực hiện CNH, HĐH và hội nhập quốc tế thành công với một cơ chế quản lý lạc hậu, xơ cứng, với một nền hành chính vừa cồng kềnh, vừa thiếu dân chủ... và một đội ngũ cán bộ, công chức không được chuẩn hóa, chất lượng thấp, cơ cấu không hợp lý.

Hơn nữa, trong quá trình thực hiện cải cách nền hành chính nhà nước, việc xây dựng và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức là một nội dung quan trọng và không thể không thực hiện. Nhưng muốn xây dựng và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức thì phải tiến hành sửa đổi, bổ sung hệ thống tiêu chuẩn chức danh công chức phù hợp với thực tiễn Việt nam, với yêu cầu công tác chuyên môn của từng đối tượng. Trên cơ sở hệ thống tiêu chuẩn chức danh công chức, các cơ quan, tổ chức, đơn vị mới có thể thực hiện việc tuyển dụng, nâng ngạch, đánh giá, sử dụng, bổ nhiệm, đề bạt, đào tạo, bồi dưỡng.... đối với cán bộ, công chức theo một khung quy định thống nhất. Từ đó chúng ta mới có thể thực hiện được việc tiêu chuẩn hóa đội ngũ cán bộ, công chức, đáp ứng yêu cầu của thời kỳ phát triển đất nước, thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH.

Căn cứ vào đặc điểm tình hình đất nước ta nêu trên, có thể thấy được rằng khi xây dựng tiêu chuẩn hóa đội ngũ cán bộ, công chức quản lý hành chính nhà nước, cần phải chú trọng đến trình độ đào tạo, kiến thức, đến khả năng hiểu biết, năng lực tiếp cận và xử lý trong thực tiễn,

3. Những yêu cầu chung về tiêu chuẩn cán bộ, công chức trong điều kiện phát triển và hội nhập kinh tế quốc tế

a/ Yêu cầu nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng (bao gồm đạo đức cá nhân và đạo đức nghề nghiệp). Phẩm chất chính trị là yêu cầu cơ bản nhất đối với người cán bộ, công chức. Đó là nhiệt tình cách mạng, lòng trung thành với lý tưởng của Đảng, với chủ nghĩa Mác Lênin và tư tưởng Hồ chí Minh, tinh thần tận tụy với công việc, hết lòng hết sức vì sự nghiệp của nhân dân; là bản lĩnh chính trị vững vàng, kiên định với mục tiêu và con đường XHCN. Yêu cầu về đạo đức cá nhân phải là ý thức, niềm tin và ý chí quyết tâm cao đối với đường lối chính trị của đất nước theo định hướng XHCN; quyết tâm thực hiện mục tiêu dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng dân chủ văn minh. Đồng thời đó là những phẩm chất cá nhân: biết tôn trọng, giữ gìn kỷ cương pháp luật, sống lành mạnh, không tham ô, lãng phí, có trách nhiệm trong công việc, có lòng nhân ái, ứng xử đúng đắn trong quan hệ gia đình, bè bạn và trong xã hội.

Yêu cầu về đạo đức nghề nghiệp (đạo đức công chức) có ý nghĩa rất quan trọng. Có quan hệ chặt chẽ với đạo đức cá nhân và gồm nhiều nội dung. Đó là:

- *Tinh thần trách nhiệm và kỷ luật trong công việc.* Luôn có ý thức cố gắng hoàn thành nhiệm vụ, kể cả khi gặp những điều kiện khó khăn, phức tạp. Hồ chí Minh gọi đức tính này là Cần. Nhờ đó mà người cán bộ, công chức luôn cố gắng tìm ra những phương tiện, giải pháp và sáng kiến khác nhau để hoàn thành nhiệm vụ.

- *Ý thức tiết kiệm.* Người cán bộ, công chức phải biết tiết kiệm thời gian, tiền của của dân, tiết kiệm tài nguyên của đất nước. Đức Kiệm là đức tính rất cần thiết, đặc biệt là trong thời kỳ này khi mà chúng ta đang phải tập trung toàn bộ nguồn lực để xây dựng và phát triển đất nước.

- *Trong sạch, không tham lam, tư lợi* hay còn gọi là đức Liêm. Cán bộ, công chức phải là người thật thà, trung thực, không tham nhũng, sách nhiễu dân, không lợi dụng quyền hạn, chức vụ để mưu lợi riêng như hối lộ, lấy cắp của công.

- Ngay thẳng, công tâm, làm theo kỷ cương, phép nước, theo luật, theo chính sách, quy chế. Ngày xưa gọi là đức Chính. Điều này có nghĩa là làm việc một cách đúng đắn, xây dựng Luật đúng và đi vào được cuộc sống, vạch chính sách đúng, thi hành công vụ, chương trình kế hoạch đúng, làm đúng theo quy luật khách quan, theo chân lý khoa học, có cân nhắc thận trọng, có luận chứng chính xác. Công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong thời đại mới khiến cho xã hội chuyển biến nhanh, động thái tinh vi và phức tạp, ở phạm vi một đơn vị, một ngành trong nước thì các mối quan hệ rất phong phú, nên rất cần đề cao đức Chính.

Trong thời đại ngày nay, đặc biệt là trong điều kiện Đảng ta là đảng duy nhất cầm quyền, ngoài phẩm chất Cần- Kiệm- Liêm- Chính, Chí công vô tư được nhận thức với những nội dung mới, người cán bộ, công chức còn cần phải có tính dân chủ. Tính dân chủ ở cán bộ, công chức được hiểu là lấy lợi ích của dân, của nước làm mục tiêu; biết phát huy trí tuệ, tài năng và mọi nguồn của cải của dân để tạo nên sức mạnh; biết tôn trọng lợi ích và quyền lực của dân; biết làm chủ bản thân, điều chỉnh hành vi của mình cho phù hợp với lợi ích chung của xã hội. Đối với chế độ xã hội theo định hướng xã hội chủ nghĩa thì vấn đề dân chủ càng hết sức quan trọng. Hơn nữa, trong thời đại ngày nay, nhu cầu dân chủ đang trở thành xu hướng tất yếu của xã hội loài người.

Các phạm trù đạo đức trên đây phải được trở thành tiêu chuẩn, thành năng lực của cán bộ, công chức trong giai đoạn hiện nay, để từ đó tạo nên một chất lượng mới của đội ngũ cán bộ, công chức.

b/ *Yêu cầu trí tuệ hóa, chuyên gia hóa, văn hóa hóa đội ngũ cán bộ, công chức.* Đội ngũ cán bộ, công chức nước ta ở thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện thế giới hiện đại cần phải được đào tạo và đào tạo lại, đồng thời phải được đặt trong một chế độ quản lý luôn tạo ra sự kích thích vươn lên để có đủ phẩm chất và năng lực đáp ứng được nhiệm vụ.

Xu thế trí tuệ hóa, chuyên gia hóa, văn hóa hóa ngày càng rõ, càng mạnh. Mặc dù trong thực tế vẫn còn một số cán bộ, công chức, nhất là ở cơ sở, vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc ít người có trình độ học vấn thấp, nhưng đó chỉ là tạm thời. Xu thế trí tuệ hóa đội ngũ cán bộ, công chức là tất yếu. Ngày nay, người lao động bậc cao muốn kiếm việc làm đã bắt đầu cần có 3B (nghĩa là có một bằng chuyên môn, một bằng ngoại ngữ và một bằng tin học). Người cán bộ, công chức làm việc trong nền hành chính nhà nước bắt buộc phải có trình độ kiến thức và năng lực trí tuệ tốt, có tư duy sáng tạo, nhạy bén, độc lập. Ở các nước tiên tiến, trong các cuộc thi tuyển dụng công chức, ngoài phần đánh giá học vấn, kiến thức, người ta còn trắc nghiệm về phẩm chất và năng lực trí tuệ để xem người ấy có thông minh, có khả năng suy nghĩ độc lập và có tư duy sáng tạo hay không?. Hiện nay yêu cầu trí tuệ hóa ngày càng cao, nhưng do quy chế, quản lý giáo dục chưa tốt nên đã nảy sinh một xu hướng chạy theo bằng cấp. Tuy nhiên bằng cấp nhiều khi không phản ánh đúng trình độ và chất lượng của người có bằng cấp (cả ở cấp trung học, đại học và sau đại học). Thực hiện tốt yêu cầu trí tuệ hóa phải bằng nỗ lực cá nhân, nỗ lực của cộng đồng và phải bằng một trình độ

mới về quản lý cán bộ, công chức- thực hiện tốt tiêu chuẩn hóa từng loại cán bộ, từng cấp cán bộ). Mặt bằng dân trí của xã hội ta và kiến thức khoa học kỹ thuật của thế giới ngày càng cao, đòi hỏi học vấn của cán bộ, công chức phải cao hơn trình độ học vấn trung bình của xã hội và tỷ lệ người có trình độ đại học và sau đại học cũng phải nhiều hơn. Ở một số ngành, một số lĩnh vực và trong ngạch chuyên viên thì trình độ đại học là bắt buộc.

Về yêu cầu chuyên gia hóa: Thời kỳ mà một cán bộ, công chức có thể làm được bất cứ việc gì, ở bất cứ ngành nào đã qua, xu hướng chung của thời đại là phải thực hiện chuyên gia hóa cán bộ, công chức. Việc chuyên gia hóa được thực hiện theo 2 cấp độ:

- Cấp độ phổ biến là cán bộ, công chức ở bất cứ ngành nghề nào đều phải được đào tạo để có kiến thức, kỹ năng và trình độ chuyên môn nghiệp vụ giỏi. Để thực hiện tốt quá trình này, Nhà nước phải ban hành danh mục các ngành nghề trong các lĩnh vực xã hội. Mỗi ngành nghề, mỗi lĩnh vực phải nhanh chóng quy chế hóa hoạt động nghề nghiệp của mình trong từng lĩnh vực cụ thể.

Chuyên gia hóa phải đi đôi với trí tuệ hóa, làm cho mỗi cán bộ, công chức trong từng lĩnh vực có được trình độ cao, vừa có kiến thức, vừa có năng lực và trình độ chuyên môn tốt.

- Cấp độ thứ hai là hình thành một nhóm cán bộ, công chức từng ngành, từng lĩnh vực có trình độ cao về lý thuyết, về nghề nghiệp, về năng lực thực tiễn. Mở rộng tiêu chuẩn trình độ chuyên gia ở cấp độ này thì mỗi ngành mới có nhóm mũi nhọn, đầu đàn, nhóm năng lực chất lượng cao.

Về yêu cầu văn hóa hóa: Ngày càng người ta càng ý thức rõ được vai trò của văn hóa trong công nghiệp hóa, hiện đại hóa nói chung và trong kinh tế thị trường hiện đại nói riêng. Trong kinh tế thị trường hiện đại, văn hóa được coi như một giá trị nội sinh, nó làm cho giá trị kinh tế tăng lên. Trong nền hành chính nhà nước, văn hóa của đội ngũ cán bộ, công chức là phương thức ứng xử văn minh, khoa học, nhân ái và dân chủ trong mọi mối quan hệ, đặc biệt là trong quan hệ phục vụ nhân dân. Yêu cầu văn hóa đòi hỏi người cán bộ, công chức hành chính phải có kiến thức tổng hợp, liên ngành cần thiết, có kiến thức văn hóa học, nhân loại học, có hiểu biết vững chắc về lịch sử và truyền thống văn hiến của dân tộc để giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc.

Tóm lại yêu cầu về trí tuệ hóa, chuyên gia hóa, văn hóa hóa là những yêu cầu toàn diện cả về kiến thức, năng lực và đạo đức của cán bộ, công chức. Cán bộ, công chức phải là người có trình độ kiến thức cao trong lĩnh vực chuyên môn, lại phải có kiến thức rộng trong các lĩnh vực chính trị, xã hội, văn hóa, đạo đức và các ngành, các lĩnh vực có liên quan... , phải giỏi một nghề và biết nhiều nghề.

Yêu cầu trí tuệ hóa, chuyên gia hóa, văn hóa hóa đội ngũ cán bộ, công chức là một đòi hỏi khách quan. Khi xây dựng tiêu chuẩn đội ngũ cán bộ, công chức phải đáp ứng yêu cầu này, vì nó liên quan trực tiếp đến tiến trình và kết quả của sự nghiệp CNH, HĐH và hội nhập kinh tế quốc tế của đất nước.

c/ Thực hiện đồng bộ hóa và tiêu chuẩn hóa từng loại cán bộ, công chức. Cán bộ, công chức không chỉ thực hiện nhiệm vụ quản lý nhà nước, tham mưu hoạch định chính sách hoặc thực hiện việc chấp hành pháp luật ở một ngành, một lĩnh vực mà ở nhiều ngành, nhiều lĩnh vực, trong muôn mặt của đời sống xã hội gồm cả kinh tế, văn hóa, nghệ thuật, thể dục thể thao, giáo dục, y tế, Vì vậy, tiêu chuẩn đối với cán bộ, công chức ngoài các tiêu chuẩn chung ra còn có tiêu chuẩn riêng của từng loại cán bộ, công chức ứng với từng lĩnh vực hoạt động. Hơn nữa, cán bộ, công chức giữ vị trí lãnh

đạo cũng phải có quy định tiêu chuẩn phù hợp với cương vị ở vai trò chỉ huy, lãnh đạo. Vì vậy, khi xây dựng tiêu chuẩn cán bộ, công chức phải đảm bảo tính đồng bộ giữa các ngành, các lĩnh vực. Đồng thời cán bộ, công chức ở các chuyên ngành cũng phải có tiêu chuẩn riêng để phù hợp với tính chất và đặc điểm riêng biệt của mỗi ngành, mỗi lĩnh vực công tác. Mặt khác tiêu chuẩn giữa cán bộ, công chức hành chính làm nhiệm vụ tham mưu, hoạch định chính sách vĩ mô và tiêu chuẩn cán bộ, công chức hành chính làm nhiệm vụ thừa hành, thực thi pháp luật lại có những điểm khác nhau do tính chất công việc của nhóm xây dựng và hoạch định chính sách không giống với nhóm thực thi, thừa hành và kiểm tra việc thực hiện pháp luật. Yêu cầu này đòi hỏi chúng ta khi xây dựng tiêu chuẩn cán bộ, công chức hành chính nhà nước phải tính đến thì mới phù hợp với thực tiễn và thích hợp với từng ngành, từng lĩnh vực.